

665
STEFAN
OTWINOWSKI

Notes KRAKOWSKI

Wracam właśnie z zebra-
nia, na którym chwalo-
no wzory warszawskie.
W jakim przedmiocie?
Otóż stolica nowa w
przeciwieństwie do sto-
licy starej potrafiła zorganizować
i rozwinąć życie towarzystw dziel-
nicowych dla pożytku kultury ca-
łego miasta Owszem, w Krakowie
istniał folklor zwierzyńcecki, Kra-
ków dał polskiemu scenom krowoder-
skich zuchów, Bronowice dzięki
„Weselu” przeszły do narodowej
legendy, Adam Polewka bardzo in-
teresująco opowiadał o ulicach
swojego dzieciństwa — ale Kraków
nie miał ani jednego stowarzysze-
nia dzielnicowego, które uczyłoby
systematycznie szacunku dla miej-
scowej tradycji. I właśnie teraz to-
warzystwo takie wreszcie powstaje.
W Podgórzu senior dr Roman Kiel-
kowski odbył pierwszą konferencję
z młodzieżą i inicjatywa w środo-
wiskach najmłodszych chwyciła z
punktu. Podkreślmy tu także, że
przykład dla innych dzielnic po-
plynie z dzielnicy, która należy do
Krakowa dopiero od roku 1914,
przedtem będąc miastem osobnym
pod patronatem perfidnie działają-
cej administracji austriackiej.

Kiedy przed trzydziestu bez mała
laty przybyłem na tymczasowy po-
byt do Krakowa, przyjaciele moi,
patrioci Krakowa, okazując mi cu-
da i uroki miasta, wcale mnie za
Wisłę nie poprowadzili. A co za
rzeką? — pytałem. Za rzeką — od-
powiadano mi — to już Galicja,
nic ciekawego. Nawet Andrzej Stop-
ka, którego teść, Wincenty Wodzi-
nowski, przez kilka lat mieszkał,
malował i w „Sokole” działał na
ulicy Stromej, nigdy mnie na tę
Stromą nie powiódł, a przecież kto

jak kto, ale właśnie Stopka żadne-
go wstępu do Galicji nie miał. Dla
sprawiedliwości dodam, że Tadeusz
Peiper, spotkawszy mnie kiedyś w
Warszawie, spytał: A prawda, pan
przecież już na stałe tam, i cóż sły-
chać w moim Podgórzu? Peiper bo-
wiem, urodzony w 1891, nie kra-
kowiecianinem z pochodzenia był, lecz
podgórzaninem... Nie poprowadzili.
Czyżby, syci świetnością średnio-
wiecznych i barokowych pomników
architektury w śródmieściu, wstydzi-
li się architektury biednej, brzyd-
kiej? Jeśli tak, to niesłusznie. Ma
bowiem i Podgórze kilka ulic, pla-
ców i zaułków pełnych swobodnego
wdzięku. Ulicę zaś Józefińską na-
zwałbym jedną z najpiękniejszych
w kraju, jeśli chodzi o porządek
stylu klasycystycznego. Warto tury-
stów kierować za Wisłę, żeby obej-
rzeli ten właśnie cykl kamieniczek.
Zdarzają się i ładne egzemplarze
kamienic secesyjnych, przypomnia-
jące budownictwo raczej Sączów
czy Tarnowa, inna to secesja, nie
ta typowo krakowska. Podobna mi
się również ulica Nadwiślańska,
choć jest to ulica bardzo smutna.
No cóż, melancholijne są właściwie
wszystkie ulice komunikujące się
bezpośrednio z żywiołem wód. Smu-
tna jest także Wenecja. Zresztą po
co mi macie wierzyc na słowo, pro-
szę, pójście do kina „Sztuka” i
obejrzyjcie film Viscontiego „Śmierć
w Wenecji”. Skoro już padło to na-
zwisko i ten tytuł, zostawmy w
spokoju ulice nad Wisłą i zastanów-
my się nad dziełem artystycznym;
powiem od razu, że nic lepszego
dla „skontrapunktowania” światła,
kształtu i muzyki dotychczas nie
zrobiono. Jest to film, który na
pewne typy wrażliwości działa fa-
scydująco. Należą do osobników

obdarzonych tego rodzaju wrażliwo-
ścią. Przyznaję, że jeżeli ktoś fascy-
nacji takiej nie ulegnie, może się
w czasie długiego seansu nudzić.
Kilka osób opuściło salę. Wśród wi-
dzących sporo znajomych, bynajmniej
nie sama młodzież, ci wytrwali ma-
ją się rozumieć do końca. W rzędzie
przede mną siedział Jerzy Parzyński
z żoną, oboje bardzo muzykalni.
Właśnie. Można i tak — można po-
traktować cały ten utwór Viscon-
tiego jako „równoległe”, formę i
wyraz, do niezmiernie pięknej mu-
zyki Mahlera. Mann napisał nowe-
łę o pięknie, o grzechu i o śmierci
— film z pomocą muzyki i świa-
tła modulował i wreszcie scalił
wszystkie te trzy tematy.

W przeciwieństwie do Romana
Szydłowskiego nie jestem entuzja-
stą Bertolta Brechta. Entuzjastką
jestem, ale przyznać muszę, że pi-
sarz ten stworzył własny rodzaj
teatru i wierny swej doktrynie po-
zostawił nam kilka dzieł wybitnych.
„Turandot”, czyli kongres wybiela-
czy” do dzieł tych nie należy. Tekst
„Turandot”, sztuki, którą wystawił
właśnie nasz Teatr im. Słowackiego,
zwłaszcza w akcie drugim ma cha-
rakter szkicu i oddaje prawo dzia-
łania samej już tylko scenie. Jerzy
Krasowski, jako reżyser, zaufania
autorskiego nie zawiódł i nawet ta
słabsza część utworu ma dobry, do
końca interesujący rytm sceniczny.
Bywa tak: utwór literacki nietęgi,
natomiast przedstawienie zupełnie
dobre. Są w tej sztuce już przez
Brechta postawione role, jest też
jedna literacko wyborna sekwencja,
sam ów kongres: mamy tu trzy wio-
dzące role i trzy popisy świetnego,
komediowego aktorstwa: Karola
Podgórskiego, Pawła Galli i Jerzego
Kopczewskiego. Gdyby nie to, że
szpalta mi się kończy, zacytowałbym
jeszcze kilka nazwisk, nie omijając
naturalnie aktora mojego ulubio-
nego, Juliana Jabczyńskiego. Nie-
stęty, mało mam miejsca. Tyle że-
by jeszcze wymienić nazwisko Jo-
anny Bogackiej. Trudno nie zwró-
cić uwagi na kobietę aż tak świet-
nie zbudowaną.

STEFAN OTWINOWSKI